

Plinghly
125

17954

Դժոզի դեր

և

աճեղ զոհեր

Քննիչ

125

Կ. Պոլս

1911

Հայկ. 125

Printed in Turkey

ԴԺՈՂՔԻ ԴԵԻՆԵՐ

ԵՒ

ԱՆՄԵՂ

ՁՈՀԵՐ

Տպ. Գր. Հայաստան

2

2003

891.99
4-30

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ «ՍԻՄՈՆ ՕՅԱՆԵԱՆ»

Երևանի Դպրատան թիվ 15 միջնակարգ դպրոցի փոխ տնօրեն

1911

18

891.99
4-30 ԵՐ

Printed in Turkey

10

ԴԺՈՂՔԻ ԴԵԻՆԵՐ

Ե Ի

Ա Ն Մ Ե Ղ

Չ Ո Հ Ե Ր

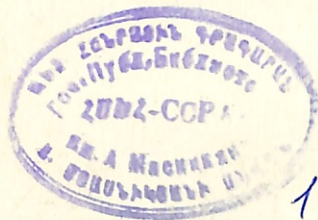
Լ. ՊՈՂԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ „ՍԻՄՕՆ ՕՅԱՆԵԱՆ”

Երևանի Գաղստըղմ Թիֆլիսի միջազգային-Էսոպեր Փողոց Թիւ 3

1911

40665

125-2015

769/ 39/ 125

ԱՄԷՆ ԶԱՐԵԱՑ ԱՐՄԱՏԸ

ՏԳԻՏՈՒԹԻՒՆՆ Է

ԱՄԷՆ ԶԱՐԵԱՑ ՀՈԳԻՆ

ԱՆԽՂՃՈՒԹԻՒՆՆ Է

ԱՄԷՆ ԶԱՐԵԱՑ ՄԱՅՐԸ

ԱՆԱԶՆՈՒՈՒԹԻՒՆՆ Է

1909 Եպրս

ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՐԳԱՆԵԱՆ

Գէտ հարուստին կղերին

Երբէք երբէք պատիւ միսար

Մի կուպէկ կուսան խեղներին

Ըսել սան ինչ բարի մարդիկ են

Խեղնից կրկին շանին հազար

1910. Նոյ. 25. Կ. Պոլիս

ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՐԳԱՆԵԱՆ

JOHN W. BROWN

Ծովն է կասաղում,
Տրսում է սրսս.
Ալիքներ գոչում,
Զէ վհասում յոյս:

Նաւն է գլորսում՝
Ինչպէս մի սաւեղ.
Ալիք բարցրանում,
Ինչպէս օձ ահեղ:

Ամպէր երկնում,
Դիզուած մթնագոյն.
Հովն է մունչում,
Ալիք պասստին:

Նաւասիք սրսում,
Նաւապէտ արթուն.
Խելովն է փրկում.
Նաւի մէջ մարդոց:

Նոյ՝ 21 1910, ի Կ. Պոլիս

ԳԻՐԳ ԲՕՍՈՒՆԵԱՆ

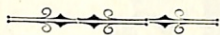

ԳԻՐԳ ԲՕՍՈՒՆԵԱՆ

ՄԵՐ ՀԷԳ ԵՂԲԱՅՐՆ
ԳԵՈՐԳ ԹՕՍՈՒՆԵԱՆ

«ՏԷՄԻՐՃԻ» ԲԱՔԵՐԴԱՅԻ

ՄՆԵԱՆ 1880 ԲԱՔԵՐԴ, ԲՆԱԿԵԱՆ, ԵԱՂԹԱ 1894,
ԳՆԱՅ ԲԱՐԻՁ ԵՒ ԱՆԴ ՀԱՆԳԵԱՒ 1909 ՄԱՅԻՍ 26

Հազար ինը նարիոր հնգին,
Ժուլեան դպրոցը մսար.
Երկու տարի վերջերին,
Շուտ մեծալ ժիսոն առիր:

Նկարիչ եղար առջին,
Քո վրձինեդ մեծ յոյս կար.
Ձի թողուց անգուրք մահին,
Իդձդ մնաց անկասար:

Ինչ խելացի խառնուրդներ,
Կար քո այս ազնիւ սրտով,
Նոր բացուած քո վարդիկներ,
Թառամեցաւ Բարիգում:

Գիշեր ցերեկ անդադար,
Աշխատեցար չարաչար.
Այս ամ Եալբան պիտ' գայիր,
Երեսուն չեղած հող մսար:

ԲԱՔԵՐԴԱՅԻ «ԲԱՔԵՐԴ-ՊԱՅՊՈՒՐԹ»

Գ.Ա.ՂԹԱՆՔ 1894ին

ԵԿԵԱԼ ՅԵԱԼԹԱ Ի ՌՈՒՍԻԱՅ

Տիկին Գայանէ Թօսունեան (1910/ին 75 տարեկան յ'Եալթա
այժմ ողջ):

Ներքեր յիշուած 3 մանչ 2 աղջիկը վերոյիշեալ որբ և
այրի տիկին Գայանէին որդիք:

Օղիտա Թօսունեան (մեծ աղջիկը ամուսնացած այժմ 50
տարեկան Բարերդում գեռ ողջ):

Գրիգոր Թօսունեան, մեծ որդին ամուսնացած 43 տարեկան
այժմ Եալթայում ողջ:

Սեդրակ Թօսունեան, միջակ որդին 40 տարեկան այժմ
ողջ Եալթայում:

Գեորգ Թօսունեան, փոքրիկ որդին, նկարիչ 1909 մայիս
24ին մեռաւ Բարիգում 28 տարեկան հասակում, սովորումէր
իւլեան իւզանկարչական ակադեմիայիւում և նոյն տարին պիտ'ա-
ւարտեր. ստացած էր մեծալ և ժխտօն կեղծ մականուններ
«տէմուրճի»:»

Նոնեմզարա Թօսունեան, ամենափոքր աղջիկը, 19 տարե-
կան հասակում, մեռաւ յ'Եալթայում 1903 ին:

(*) Յովհաննէս քահանայ Ղազարեանց, 65 տարեկան ծե-
րունի, միամիտ շուտ բարկացող, կցիր և արծաթասէր, ան-
ցեալ տարի հեռացուցին (գեռ ողջ):

Նիկողայոս Իզմիրեան, (այժմ մեռած յ'Եալթայում) 4. բա-
րեւէր Ծնունդի և Զատիկի առթիւ, մի քանի կողմէկ չքաւոր-
ներու օգնէր որպէս զի ըսեն թէ ինչ քրիստոնեայ և բարե-
րար... անձ է, և այդպէսով նպատակին հասնում էր. սուրբի
պէս պաշտում էին, Եալթայի թաղ. խորհրդոյ ալ նախագահ
էր, ունէր թոքախտ (թոփորքիտ) 73 տարեկան էր:

Մարթա Առաքելեան, ֆոէնկով վերոյիշեալ հէգ Նոյեմբի կետերը Խարբերդու գիւղերէն (80) տարեկան դեռ ողջ. կցիր և զաղիբերան ինքնահաւան:

Մարգիս Կարապետեան, (ֆոէնկով) Նոյեմբարի այրը, Պօլսոյ հ. Ազգային հիւանդանոցէն առնուած իբր հոգեւոր զաւակ... Մարթայի 38 տարեկան այգիմ ողջ է թէ Նշան... Ժամկոչը թէ տիրացուն (Եալթայի այգիմ քահանայ Սամսոն (Տաճկաստան). Յովհաննէս, պապով (տէրտէրով) նախապէս Տաճկաստանցի և ապա խումցի այգիմ ողջ 63 տարեկան, ունի բռնած տրաքտիր (գլխետուն հին պաղարի մէջ. Ռուս կին մը ունի և որդեգրած է 2 Ռուս զաւակ. մին մանչ միւսը աղջիկ. Քէպապճեան կիւմիւշխանցի, այգիմ բնակուած է Ֆէտօսիայում (Քէֆէ) ի Ռուսիա:

Ե Ա Լ Թ Ա Յ Ո Ւ Մ

Ղազարու Դաւանան Տաճկասցի Նօթի տկոր մանէ գալիս փողոցէ փողոց, տունէ տուն, սղորմութիւն հայցելու, և յուսալով որ տեղ մը քահանայ նա մնայ ժամանակ մը որոշ ամսականով գիշերները ննջկիւտ մօրուք Յակոբին սրճարանը Սրճարանում խրատումէն որ գնա դիմէ նախագահին (Ն. Իզմիրեանին) որովհետեւ հարուստ է և բաւ քեզ ողորմութիւն կտայ Բրիտանիայ մարդ է...:

(*) Անասկանը 25 բուսի կը բաց ուրիշ եկամուտներ ալ ունենար օրինակ Սիւր. Պաւլ, և եկար հարուստեան ալ մեծ փող երբեքն կ'առնուր վաճառել հիւանդներից որոնց շատերը մեռնում էին դժբաղդաբար Եսքա, երանք խեղճերը շաւանալու յոյսով գալիս էին սեղ. ինչպէս որ պ Ղազարովի հեզ աղջիկն ալ 18 տարեկան հասակում մեռաւ Եսքալում. և այգիմ ծնողքը մեծածաղի ծաւ մը շինում են. կարելի է մեկ Տարիէն ղմնայ. փափաքելի է որ դպրոց մը «գիշերօթիկ» շինել տայ. անշուշտ աստիճանում եկամուտով մը որ միւս վերջ պիտի յիշուի խրեկն անուան. (անուան յիշիկ), Կովկասից վերադարձաւ սնոյի պատճառաւ մը և սկսաւ որոնել մարդիկ. որպէսզի կըրկին մընայ և միւս կողմ կանաւային տեղ Թուրքիային որն որ 3 փոքր զաւակ ունի, որպէս զի հացը կտէ, յայց չի յաջողեցաւ. ուրիշի ձեռքով տկորով փող սալիս էր. երբ ֆիլ հարստացաւ օղը վաճառեցաւ և կուսած սենեկին սիւնները ծոռ երեցան և կուսացաւ ուրիշ ֆաղափ:

Քահանան Միւսօր գնումէ փնտռումէ (քարակցաւ) Իզմիրեանին տունը և գտնումէ ու դուրսը դարձում:

Ողջ աղախներ Քահանան Ներսիս հարցնումէ թէ այդ ո՞վ է (Գրո է՞) ուսուցէն Ես եմ քահանայ մը (չվէնքին որովհետեւ ուսուցէն բնաւ չէր գիտէր. պէտք է ըսեր (սըլիշէնիք):

Աղախներ Դուրս բանալով քահանան ներս մտնելով հարցնում է աղան տանն է (բարեբաղդաբար հայ պառաւ մը գտվում է նա թարգմանի լինում տէրտէրին և ազախին մէջտեղ)

Աղախներ Ըստպար տէրտէր այստեղ ևս հարցնեմ, ներս մտնելով աղային քով ու դուրս ելնելուն ասումէ համմեցէք այս սենեակը քիչ մը սպասեցէք. մինչ աղան ելնայ քիչ վերջ հրամայումէ տէրտէրին աղային սենեակը:

Քահանան Ներս մտածին պէս (սենեակը) ձեռքերը կուրծքին վրայ դնելով խաչածէ մինչ դեռին խոնարհուելով բարեկէ տալիս աղային (քիչ է մնումէ համբուրէ ձեռքն ալ) և երկիւղածութեամբ կանգնումէ:

Իզմիրով Տէրտէրին հրամայում է նստիլ աթոռի մը վրայ:

Տր. ֆառայ Կրկին խոնարհուելով նստում է պատկառանք.

Իզմիրով Հարցնում որ տեղացի ևս տէր հայր ը' խը' քը'.

Քահանան Կմիմալով կրկին բարեկելով վանեցի եմ աղա:

Իզմիր. Այստեղ երբ եկած ես և ուր ևս գտնում:

Քահանան Աղաջան դու սաղ կենաս 5 օր է որ եկած եմ էստեղ պէլքի (կարէլիէ) տեղմի գտնամ մի քանի փաբայ (փող) հացի ճար էնեմ ճրճերուս համար, եթէ Տէրը կամենայ աղաի հրամանով Եալթան մնամ խիլ տեղ չ'երթամ:

Իզմիր. Մեր Եալթայի ը' խը' ը' օֆ համար քահանայ մը պէտք է ըլն' խը' թու' կուղեւ մնալ:

Քահ. Շատ սիրով երախտապարտ կը մնամ. Աստուած ձեզի շատ շատ արեւ տայ աղա ամենայն սիրով. ճարադրուշատ շատ արեւ տայ աղա ամենայն սիրով:

Իզմիր. Գնայ ժամկոչը ինծի կանչէ, տէր հայր. ը' խը' խը' Շարժակալ եմ աղա. կրկին բարեկելով 2 ձեռքերը

Քահ. Շարժակալ եմ աղա. կրկին բարեկելով 2 ձեռքերը սրտին դնելով խաչածէ օրհնելով քծնելով դուրս է

եղնում (ինքնիրեն ուրախանալով) ասումէ, գտանք մեզրին պտուղը, գէշերը 60 տէր ողորմեա կ'ասեմ և պատարագներ ալ կ'ենմ. շուտ գնամ ինքնիրեն խօսումէ. հեհեալով գնում է ժամ, խսկոյն ժամկոչին կանչումէ. ծօ՛՛ Նշան քեզ աղան կանչեց գործի թողու վազէ գնա:

Ժամկոչ
Քահ.

Տէր հայր ո՞ր աղան կ'կանչէ զիս.

Ծօ՛՛ չե՞ս գիտեր, այստեղ մի ողորմած բարեսիրտ քրիստոնեայ աղայ կայ նա ալ չէ ո՞ր Նիկոլոս Իզմիրով աղան է:

Ժամկոչ

Հա՛ տէր հայր իրաւ ես, այդ ինչ ըսել է, ես հիմայ կ'գնամ, թողնում է գործը կիսատ (սրբելը) խսկոյն վազումէ աղային տունը և դուռը զարնելուն բաց-ւումէ, խսկոյն աղային քով գնումէ առանց արգելքի. իր սովորականին պէս որովհետեւ ժամկոչէ և թէ աղա-յին իբր ծառայ:

Իզմ.

Ը՛. խը. խօ՛. խօ խօ. ծօ՛՛ վազը ժողովք կայ.

Ժամկ.

Շատ ուրախութեամբ ամենայն սիրով աղայ. խոնարհութիւն մը ընելով գնումէ. շուկա. լուրէ տա լիս աղաներուն, միւս օր գալիս են աղաները ժողովք են կազմում աղայի տանը, ընտրում են նրա ուղած քահանային առժամանակեայ հովիւ է Նալթայի:

Ժամկոչ

Կրկին կանչում է քահանային Իզմիրեանին տանը և ուրախութեամբ աւետում է որ ժողովքը որոշեց ըսին քեզ հոս պիտի վար թողնեն և ամսական ալ կապե-ցին:

Քահ.

Խսկոյն դեռ ժամը չի լինցած քիչ մնալ թողնում է ժամկոչին և ինք գնում է աղայի քով, որովհետեւ լի օրերը շատ անգամ 2 էն գատ մարդ չէր լինի աղօթատունը. որուն բացուելուն զխաւոր պատճառը Կարապետ Պետրոսեանն էր, վաճառական (Կարնչի): մինչև գետին ծռելով իր անհուն երախտապարտութիւնը յայտնումէ (ուրախութիւնից դողդողումէ):

Իզմիր

(Նախագահը) ինչ եղար (խը՛. թու՛. թու՛) տէրտէր մի վախնար գնա շարունակէ ժամը ո՞վ դու՛ խը դուն պէտք է մնաս ժամանակ մը ետքը լրիսկինդ ալ կը

բերես երախաներովդ մեկտեղ. քանի՞ զաւակ ունիս օ՛ խը՛. ըը՛ խը՛ խը՛ ը ը:

Քահ.

Աղաճան 3 հատ. 2 ը աղջիկ 1 ը մանչ:

Իզմիր

(Ոը՛. բիւ՛. բիւ՛). հայտէ գնա այս օրուընէ ամսակա-նըդ կը հաշուես. ամիսակալէն խը՛ կ'առնես:

Քահ.

Կրկին վար ծռելով քիչ է մնում (Իզմիրովի ոտքը համբուրէ). խոնարհուելով կրկին վերադառնում է և սկսում առաջիկայ կիրակուայ առաջին պատարագը ինքը և ժամկոչը ժամ է լինում եւ մի քանի հատ ալ կիւիկ մարդիկ որոնց մէջ ամենաջեռմեռանդնէ տիկին Գայանէն. տէրտէրը ժամէն վերջ Իզմիրովի տունը գնում է ճաշի:

Գայանէն

Երեկոյնները ժամէն վերջ ջեռմեռանդ Գայանէն տուն հրամցնումէր զրեթէ ամէն օր թէ քահանային և թէ ժամկոչին երբեմն ալ պանդուխտ հիւրէր այնպէս որ ամէն օր հիւր սարապ չէին լինիր և պատուերում ու միշտ ասումէր վարձք մը պէտք է կերցնել մանաւանդ հողեւոր հայրերին տէրտէրներին:

Կրկին կանչումէ, տէր հայր ժամկոչը առ գնանք մեր տունը հայի:

Քահ.

Օրհնե՛ալ լինիս քանի որ կ'կանչես գնանք:

Գայ.

Ժամկոչն ալ մեկտեղ ան ալ զարիպէ(պանդուղդ):

Քահ.

Ծօ՛՛ Նշան կղպէ(գոցէ) ժամին դուռը, երթանք մեր Գայանէ քրոջը տունս ճաշի:

Ժամ.

Տէրտէր հիմա գնանք, մայրիկ մէկտեղ անձ՛ ես գոցեցի (գնում են տուն Գայանէն սեղան պատրաստում է և գնում տէրտէրը սկսում է օրհնել և ուտել:

Գայ.

Տէր հայր ինչ կ'ուտես ալ բերեմ ըսէ, կարգիդ մեռ-նիմ մի՛ ամաչեցէք ժամկոչ ախպար ձեր տանը պէս Աստուած սիրէք կերէք:

Քահ.

Քոյրիկ օրհնեալ ըլլաս աս մէկ կիրակուրը բաւ է քիչ-մնալ լեցնես բաւ է:

Գայ.

Տէրտէր տղաքը նոր կերան (թափա քիւֆթէ) ալ եփել եմ բերեմ թաշաթան ապուր լեցնեմ կերէք Քրիստոս սիրէք մի՛ ամաչէք.

Քահ.

Օրհնած մնաս, չէն լինիս, Աստուած տղաքդ պահէ-

- Ժամկ., Մայրիկ ինծի պիտ' խեղտել տաս խօ փորս հոր չէ :
- Գայ., Տէրտէր մեռնիմ սուրբ կարգիդ , տէ տուն աշխատի որ . քու ժամկոչդ ալ ուտէ կ'ըսեն թէ տէրտէրը օխտը (հօթը փոր ունի , մի' ամաչեր սուճուխտ (երչիկ) հաւկիթ , պանիւր ալ կայ բերեմ կերէք : Տէրտէրը պատմում է տիկին Գայանէին իբր գիտնական առականերով(տէրտէր մը հիւր գնացել է կնկան մը տունը կերակուրի . այս վերջինը կերակուրները առաջ կ'ըրէ կ'ասէ . տէրտէր կեր' , թէ չի կշտանաս 4 կապ ալ «հօնճա» խոտ մը հաղբը ըրեր եմ (պատարատել եմ) բերեմ կեր . խեղճ կինը կարծում է թէ տէրտէրները շատ ուսող են եղել , մինչև իսկ խոտ ալ կուտեն եղել . տէրտէրը կերակուրները չի պարպած կ'սէ . կշտացայ , կինը կ'ասէ , ես' տէրտէր կ'ասեն սար ցոր տէրտէրի փոր» :
- Բահ., Քոյրիկ «քմծիծաղով մը» մեզ պիտ պատառել տաս . օրհնած բեր դրանց համն ալ նայիմ :
- Գայ., Դուրպան ըլլամ (զոհ լինիմ) քիչ մնալ դավուրմա Սեղ-րակը թող փորէ ամանէն . հացերով փաթթէ կաղղիդ (թաշկինակ) մէջը դիր . իրիակին մարը հոս չէ . Սեղ-րակ դուրպան ըլլամ պօլ մը (առատ) պտուկէն բեր մեն մեր տեղաց պէս տան համար լըրած ենք քիչ մնալ սուճուխտ (երչիկ) բեր :
- Սեղ., Իսկոյն մօր հրամանը կատարումէ ե բերվում թաշկի-նակին մէջ փաթթաթելով տալիս է քահանային (անշուշտ մաս մնալ ժամկոչին) :
- Բահ., Առնումէ ե տեղաւորոյնումը գրպանում վերարկուին տակը օրհնումէ ե կրկին քմծիծաղով մը ե հեռանում :
- Գայ., Տէրտէր Աստուած սիրեո ամէն օր պիտ'դաս ուտես եթէ չիգաս ալ քեզի հետ չենք խօսիր :
- Բահ., Շատ սիրով ամէն օր կգամ մինչև որ իրիակներ գայ ե այդպէս ամէն օր գալիս տիկին Գայանէին տունը հիւրասիրովում է ե զոհ սրտով հեռանում օրմը գալիս է ե տանը տեսնումէ մի աղջիկ (որովհետեւ այդ օր յարգելի պատճառաւ վարպետուհի քով չեր գնացել) հարցնումէ քոյրիկ այս փոքրը որի' աղջիկնէ :

- Գայ., Տէր հայր այս իմ աղբովի նոհեմդարա (*) աղջիկնէ . մէկհատ ալ ամենքէն մեծ Օղիտա աղջիկ ունիմ ան ալ երկիրնէ «Բարերդ-Պայսուրթ» կարգուածէ Յ հատ ալ մանչ ունիմ մեծը Գրիգոր կարգուածէ Թրապոնցի առածէ տղայ ալ ունի բաժան նստածէն հէմտէ կօգնէ մեզ . նորեն եղբայր են ամէն օր կերթան կուգան , Սեղրակը Գե-որքն ալ տահա (դեռ) աղապ էն (ամուրի) :
- Բահ., Այսչափ լաւ աղջիկ ունիս օրհնած ինչ գործ կանէ որո՞ւ քով կը մնայ սովրի' ձեռագործ .
- Գայ., Սը' կարգիդ մատաղ տուած եմ Պարոտովնց հաճի Կարապետ աղայնց տունը անոր կնիկը ուես է , (վերջը այդ կինը թողուց օրմէ 16 տարեկան տղայ մը ունի հօրը քով , նորէն ամուսնացաւ հայունի մը հետ բայց տղայ չ'ունի)
- Բահ., Սը' կատարեալ կնիկ մարդ է հէմ տան բան կաշատ լաւ կատարեալ կնիկ մարդ է հէմ տան բան կաշտէ աղջիկս հէմ ձեռագործ սովրի քիչ մնալ ուսածայ սովրի է շատ գովէ է
- Բահ., Օրհնած հոգի դուն ինծի բարեք ըրեր ես հացդ եմ կերեր քեզ մէկ բարեք պիտի բնեմ :
- Գայ., Ինչ բարեք ըրեր եմ խօշ (հօ) մէնք ալ մեռնենք ու-նինք օգորմած հոգիի տղայ մեղաւ , վա՛յ ինձ .
- Բահ., Քո աղջիկդ Իգմբով աղայի տանը խարճնէ ինչու ու-րիշի աղջիկ լինի թող քու աղջիկդ ըլլայ ուտէ իմէ կառքերով ժուռ կղայ ես իմ Աստուծ ատկից լաւ տեղ չլինի . զրախտ' . զրախտ :
- Բայա., Չեմ գիտեր տէրտէր ջան եղբայրները գիտէն խօսիմ անոնց էկէր (եթէ) դայիլ (յօժարին) կըլլան սիրով հէլ-պիթ (անշուշտ հարկաւ) այդպէս բաններ լաւ բաներ են վաղը ԱՍՏՈՒԱԾ կամենայ խապար (լուռ) կ'ուտամ :
- Եղբայր., Սեղրակը եԳեորգը գալիս են երկուդնան տուն . մայ-րերնին հասկացնումէ քահանային խօսածը նրանց . նրանք ալ խորհում են յետոյ վճռում են թող գնայ

(*) Միկ արեւիկան եր երբ հայրը մեռաւ . օր մը հացին քանիոր մեր ֆաղաքը վառած էին՝ գլխի վար մեքը ինկաւ երբ ծոնցայ հաց հաներու ետեւս ինկաւ իրեցի հանեցի գլխին փայ սեղ մը Բի' մը սազ (գնակ) մնաց :

քանի որ տէրտէրը կամենայ է խօ քրիստոնեայ և աղ-
նիւ մարդ է, գոնէ քոյրերնիս մի քիչ հանգիստ կ'ըլ-
լայ մանաւանդ որ տղայ ալ չ'ունի. ուզէ հոգեզաւակ
ալ կ'նէ:

Քան: Միւս օրը ուրախութիւնից կանուխ գալիս է Գայ.
ին տունը հը ինչ ըսին որդիներդ աղջիկը պիտ' տա՞ն
աղայնեց տանը:

Գայ. Իրիկունը տղոցս ըսի անոնք ալ ըսին քանի որ լաւ մարդ
է ինչո՞ւ է թող քոյրերնիս օր լոյս տեսնայ:

Քան. Օհ քոյրիկ էգայէս բարերար մարդ և ճշմարիտ քրիս-
տոնեայ ամբողջ աշխարհի հայերուս մէջ մէկ հատ կա
կամ հիշ (ընաւ) չիկայ, ամէն օր ժամ կ'գայ, մանա-
ւանդ կիրակի օրերը հիշ (երբէք) պատարագից չի հե-
ռանայ, մինչև վերջ կը մնայ. շատ անգամ խեղճերուն
տուները Տօնին ու Զատիկին պատմա (տպածու) կ'բաշխ
(մի քանի կանգուն շորեր որպէս զի ըսեն այս ինչ լաւ
մարդ է (կեղծաւոր):

Գայ: Անպէս էնէ թող գնայ ամմա (բայց) ում հետ գնայ:

Քան. Վաղը մեր դրացի հայ կնիկները տշտրխանցի 2 քոյր են
սրանց մէկը և ես կ'գանք կ'տանինք. նոյեմ աղջիկս
վաղը պատրաստուէ որ տանինք նայիր հնազանդըլ-
լաւ անոնց գողութիւն չընես:

Գայ: Տէրտէր ոսկի փռես իմ աղջիկս աչք չունի տղաքս ալ
ան պէտէն մեռնիմ կարգիդ:

Քան. Էհ ժամի վախտէ (ժամանակ) մնաք խաղաղութեամբ
Գոյրիկ ժամ չե՞ս դար:

Գայ: Թող նոյեմը տունը մնայ ես ալ սորա (յետոյ) կ'ուզամ
գնա տէրտէրջան ժամդ պաշտէ (սկսէ)

Նոյ. Մայրիկ տուն գնայ ժամ ես կաւկեմ կիռեմ. տու մէն-
տիդ (ժաշկինակ) ալ վար ձգեց ես:

Գայ: Մղաթ (պահպանէ) եղբր էրթամ 2 ծունք աղօթք
ընեմ գամ, չայն ալ վրան դէր առք մնայ գուռը գոցէ.
«գնում է ժամ աղօթք էնում ջլբմեռանդութեամբ և
ուրախանում է որ Աստուած գործը պիտի յաջողէ»
2 մոմ է վառում յետոյ գալիս է տուն:

Քան: Միւս օրը (տէրտէրը) և աշտրխանձի կնիկը գալիս են

Գայանէնեց տունը, առնելով աղջկան նոյեմին կառքի
մը մէջ նստեցնելով իսկոյն բարերա՞ր Իզմիրովի տունը
տանում են:

Նոյեմ: Նախ տիկնոջ և ապա Իզմիրովի ձեռք համբուրել տա-
լիս են ու կանգնումէ նրանց դէմ:

Իզմիր: Խօ. խօ. խը՛ խը՛. ալ աղջիկս մեր: խօ՛ օֆ խօ՛ աղ-
ջիկը պիտ' ըլլաս. մենք քու հայրն ու մայրն ենք
կնիկանը ասումէ. գնա հագցուր նոր շորեր (թէրզիկն
(Պարթնոյն) դերձակին ըսէ թող կարէ մէկ ձեռք ալ:

Նոյ: Խեղճ աղջիկը անմեղ միամիտ ուրախանում և զարմա-
նումէ որ մէկէնիմէկ այսպէս ծնողքի մը հանդիպել է
ուրեմն մեծ բաղդաւոր է:

(Օր մը կինը Իզմիրովի) տանը չէ լինում միշտ սիրու-
մէր ման գալ

Իզմիր: Ասում է Նոյեմդարին գոցէ դրսի դռները ամուր և
եկներսի սենեակը. խօ. խը. հը. թու. ախ՛. թու:

Նոյ: Իսկոյն կատարում է հրամանը և գնում է ներսի սեն-
եակ և տեսնում է որ աղան բոլորովին մերկ նստած
պէտք է լողանայ սենեակի մէջ. սկսում է մէկէն ի մէկ
դողալ հեզ կոյս աղջիկը*:

Իզմիր: Հրէշ ցաւազար աղան կանչում է Նոյեմին քովը ամուր
պիտա ըռնում է նախ ձեռքերից և սկսում է բե-
րան բերանի դնելով համբուրելով ուժով ասում է
թուշունները այսպէս մէկզմէկ սիրում են իսկոյն ստա-
նում է անմեղ աղջիկը ցաւ +:

Նոյ: Խեղճ աղջիկը լաց է լինում և բարկանում է կանչելով
միւս քովի սենեակը փախչումէ սկսում է դողալ լալ

Իզմիր: Հրէշը ասում է ես կատակ եմ անում խօ. խը խա ախ.

Գրի: Նոյեմի եղբայրը միւս օր գալիս է Իզմիր հրէշի տունը
Նսնմ. Հարցնում լաւ ես՞ քոյրիկ սկսումէ Նոյեմը լաց լինել
եւ չի պիտի կենամ այս հրէշին տունը:

(*) Սրանի իր մօրը վերջին պատմում է որ փախչումի հրէշի ջանից
մայրն ալ գաղտնի պահուե է. բայց երբ Գիտրը մտնում է յայտնում է հեզ
երիտասարդն ալ քե մեր պատմաւոր այդ հրէշ Իզմիրովն է:

- Գիր. Աղջիկ լաւ տեղ քրիստոնեայ մարդիկ այսպէս տեղ
մարդ բնտուկով չի գտնայ :
- Նոյմզ. Գլուխը ուտէ ես չեմ ուզեր կենալ այստեղ այդ օրից
առնում է ցաւը (Թոփորքիլա) բարակ ցաւ (*)
- Գրի. Միւս օրը բարկութեամբ և շուտափոյթ մօրը դրկում
է "հրէշի" տանը , և աղջիկը դուրս կանչում է մայրը
առանց մնաս բարով ըսելու տանում է իր տունը :
- Իզմի. Ետեւներէից նա ալ կառքով հանում է նրանց տունը ,
աղաչում է մօրը և ասում է . ոտքդ պաքնեմ մայրիկ
խօ՛ խօ՛ խը՛ ախ՛ խը՛ . Էս ըրի օ՛ֆ մի յանցանք դուք
մի անէք . ախ՛ խօ՛ խօ՛ խօ՛ մեղայ (ծոցէն 50 բուբլի
փող հանելով տալիս է) (*) Գայանէին և վրան ալս-
պետով գոցւում է ժամանակ մը :

*
* *

- Նոյ. Տալիսէն ուս ուր և այլ լաւ կնկան մը քով ուր
սօվորում է դերձակութիւն (կարեւել) :
- Մարթա. Օրմը (ձմրան մէջ) կրեկոյեան ժամը 8 էն վերջ բե-
րանը ծածուկելով պապիրոսը , ձեռքում կրքեմն կը-
բեմն քաշելով մի քանի անձերու հետ գալիս են
Գայանէին տունը դուռը զարնելով բացւում է ներս
մտնելով բարեւումն բոլորը 8-9 հոգի միասին նա-
տումէն կարգաւ :
- Գայ. մէջէրից մին գիտէք ինչու եկած ենք :
- Գայ. Բարով և հազար բարով գլխնուս վրայ տեղ ունիք մե-
զի ուզեցիք եկաք :
- Հիւրեր. Կրկին մէջերից (հիւրերից) մին կրկին խօսումէ , ԱՍ-
ՏՈՒԱԾ այլին հրամանաւ հայրապետաց կանոնիւ Լայն

(*) Խուրը ծանր եր ուր կոր չի ելնու . հեզ աղջման Լաւ աննկ երի-
սասարդ Գեորգի կը գերեզմանը շուտափոյթ փոքից հեշ աղան իզմիսով
մարդագազան) :

- Լայն ձեր Նոյեմ աղջիկը մեր Մարթա հանումի հոգե-
ւոր որդիին (Մարգիսի) կ'ուզենք թէ կարելի նէ այս
բարի գործը կատարենք :
- Գայ. Նախ Լառաջ գլխնայ բայց մի քանի անգամ կրկնե-
նէն յետոյ կ'ասէ , եթէ ԱՍՏՈՒԱԾ որ կամեցէր է նէ
ձակատագիրնէ , ինչպէս ըսենք լագին (բայց մեր աղ-
ջիկը տահա (դեռ) պզտիկ է :
- մի Հիւր Թող նշանուի մենք կ'սպասենք մէկ երկու տարի :
- Գայ. Է՛յ ախպրտանք (եղբայրներ) գիտեն առանց հօրայսքան
տարի պահեցին անոնց հարցնեմ . մէկ անգամ մենք ալ
ախպարներով տիւշիւնամիշ (մտածել) ըլլանք :
- Հիւր մի Շատ լաւ սուրճ թէյ Լայն լմնալէն վերջ մնաք բա-
րով ասելով լուսուղամօտ մեկնում են :
- Գ. և Գ. Եղբայրները նաեւ մայրերին միանալով խորհուրդ կ'ա-
նեն և կ'պեն . քանի որ տուն ալ ունին գոնէ տան
«քերա» չի տայ ուրեմն թող ըլլայ , բայց մեծը յօժար
չէր որովհետեւ կ'ուզէր աւելի պատուաւոր մարդու տալ
որպէս զի իւզճը հանգիստ լինի , (այն օրը խնդրածէր
մի բարի անձ քրոջը մեծ եղբորմից բայց տուն չ'ունե-
նալուն չի տուին միւսները :
- Հիւրեր. Ուրիշ օրմնալ կրկին գալիս են խնդրում . այս անգամ
յօժարում են և շուտով հարմար է լինում առնումէ
- Մարթ. (Նոյ .ը Մարգիսին) պատկում և տանում են տունը :
Մի քանի օր վերջ հիւանդանում է և պառկում կան-
չումէ . ծօ՛ Մարգիս այսօր հիւանդ եմ էկօ քիչ մը
ծոցս մօրի տէ կողերս տաքցուր պէլքի քրանիւմ աղեկ-
նամ :
- Սար. Գալիսէ ծոցը մանում ու գիշեր մը ննջում :
- Մար. Օ՛խ խա՛յ քրտնեցայ լաւցայ .)առաւօտուն կնումէ
ոտքի սկսումէ հարսին հայհոյել ֆօղը դնեմ արեւդ շուն
չան որդի ուրիկեց եկար :
- Նոյմ. Մայրիկ ինչ է յանցանքս :
- Մար. Կտուէ կտուէ չան բերած :
- Նոյմ. Մայրիկ սամալարը դնեմ (հեշտանուր դնեմ) :
- Մար. Կրողս խմէ ինչ եղար խօ՛ չի սատկեցար քանի՞ նէ սա-

թող մնայ :

Մար- Աչքը ջրին դարցնելով հարսին (Նոյեմբին) տահա (դեռ) նստելես ծօ՛ աղբիւրին ջուրը փարայով է մի՛ վազցու- ներ քէօփէին (շան) աղջիկ պարով խէրով անես ներս չի մտնէիր տունս աւրեցիր մուխս մարեցիր եօղ (չիք) ըլլայիր ուր տեղէն ալ էկար եսպանի (վայրենի) ջուրը զայը պէտիհաւա է (ծրի) :

Նոյմ: Կրկին նստած պատին տամ մտածում էր իր անբաղ- դուծիւնը , որ որը մնալով անբաղդ էր եղած և դեռ փոքր 15 տարեկան հարս ըրած են ձեռքը ճակտին դրած խորհելով ընկրդմամ էր , այլալուծեան մէջ , իոկ աչերից մարգարտայ նման սահումէր արտասուքի կաթիլները անմեղի երեսն 'ի վար :

Մար: Տեանում է որ իւր ձայնը չէ լսում հարսը , դառնալով ներս բարկանալով կրտէ մանչուն բարկացողութեամբ ծօ՛ շան տղան մտիկ չ'անէր խօսքս ես քեզի չապի տէյի ինչատէ (յամառ է) :

Մարգ: Յանկարծ դուրս կ'դուչի վայրենիի նման մէկէնիմէկ կրկին ապտակ մը դարնելով մազերը թեխն փաթթե- լով ներս տուն կը քաշէ աչքերը ոլորցնելով կանչելով ես քեզի հազար անգամ բախ որ պիտի մտիկ ընես մօրս խօսքը :

Նոյմ: Կ'ինայ ձմռան ցրտին չոր տախտակի վրայ բակում անդգայ , ո՛վ գիտէ որչափ . գրեթէ ողջ գիշեր առանց վերմակի , մրսի հիւանդութիւնը կ'սկսի շատանալ կրկին մօրը տունը չի գնայ . հէգ աղջիկ ինչ միամտութիւն և տգիտութիւն թէ (թող մայրս չի մաշուի) :

Մար: Առաւօտուն կանուխ օրը կիւրակի գնում է ժամ որ- պէս զի քրիստոնեայ երեսնայ , իւր հայրենիքում նախ- կին մեղքերը քաւելու համար . ազօթք ընէ որպեսզի Աստուած մեղքերուն թողութիւն տայ . մեղայ քեզ Աստուած վայ ինձ որչափ մեղքեր բերեւ եմ սա թող ներէ . անմահ պատարագ սարի ցորի սրբնակ դուք գիտէք , կամաց մը քթին ծայրով մրթմրթալով հիւսն աճէպա տունը ինչ եղան ո՛վ ինչ առաւ շան բերածը հոնէիկէ մուղայր կ'ըլլայ . քովի կանգնած կընկայ հետ ինչպէս էք բաղնիք ինչու չեկաք շատ թէնէ էր մարդ չիկար պօլ մը լողացայ կէփտէներսօ

առնաթցաւ (հանգստացաւ մարմինս) մեղայ քեզ Աս- տուած տէր ոլորմեա ահա ես պիտ' երթամ տուն (ժա- մէն դեռ չեկած կիսատ կը դառնայ տուն) :

Նոյմ: Հարսը երբ կեսուրը . . . ժամ է գնում հեշտաեռը խտցն կը դնէ որ ժամէն եկածնուն պէս կիսուրն և այլը , պատրաստ լինի թէյը արդէն կը պատրաստէ :

Մար: Ժամէն եկածին պէս տուն երբ կը տեսնէ որ չայը պատրաստ է հողոյն տունը կը մարի :

Նոյմ: Կամաց ձայնով հեհեկալով մայրիկ չայը դրած եմ բե- րեմ (դողալով մը) :

Մար: Աղջի շան բերած քեզի ո՛վ ըսաւ դէր չայ ֆօղը մըտ- նես մէկ մէկ ըստագան դրացի ձկաններէն (կցցի ձին- կեանէ) չէ՞ր կրնար առնել :

Նոյմ: Ուրիշէն ինչպէս առնենք անոնք չունին աղոց տէր են

Մար: Կարէ՛ չուն շան որդի տունս են նստել անոնց բիսու- թիւն (կեղտոտութիւն չի քաշուի) :

Նոյմ: Խօ փող կ'ուտան էր մէկ կուպէկ ինքեար (զլանալ չեն աներ , այդպէս լաւ քրտածիններ չես գտնար . «Նոյեմը շատ ժամոտակ նօթի կը մնար բաց այդ դրացիները միշտ գրեթէ նայում էին» :

Մար: Քիչ մնաց դուն ըլլաս խողէին ոչ՝ ամօթ ունիս ոչ՝ ըրդ (պատիւ) . . . :

Մար: Մայր վաղը ֆէտոսեա պիտ' գնանք անով տեղով ան- տեղ մի քանի օր մնանք :

Մար: Միւս օրը : բեր՝ հարս կարգնական (կողովը) մէջէն չե- Միւս օրը : բեր՝ հարս կարգնական (կողովը) մէջէն չե- ներս (լաթերս) առնեմ . հարս օլաճախ (ըլլալու) հայտէ հարս (լաթերս) առնեմ . հարս օլաճախ (ըլլալու) հայտէ տուն ալ իրիկունը պարախտոր (նաւը) պիտ' գնայ ծօ՛ տուն ալ իրիկունը պարախտոր (նաւը) պիտ' գնայ ծօ՛ Մարգիւր չըլլայ որ ֆայթոն (կառք) բերես . պօխճան (կապոցը) դուն առ ան ալ (հարսը) շանդան (տուպ- ըրալը) քալելով երթանք մեղք չէ՞ բայթոնի փարա տանք : Ծօ դուռը լաւ մը կղպէ դրացիներուն թէնպէ՛ (պա- տուիք) ըրէ մղայթ (պահպան) ըլլան բան մը չիմնաց գնանք :

Մար: Պիէթին (տոմսին) փարան տուր երեքիս համար ծօ՛ Նայէ պակաս առնես քիւմը աժան ըլլայ : Տոմսերը կառնուն նաւը նստելով երեկոյեան առա-

- Հաստի կրկան ֆէտոսեա (Ռուսիայ) Քէպէպճեանի տունը կերթան :
- Քեպէպճ. Բարով եկաք սենեակ մը կտան հանգստանալու վերջէն ման կգան :
- Նոյ- Ինչպէս է լինում դիպուածով մը մէջքի արծաթ գօտիի օղակը կտորուում է :
- Սար- Այնպէս ծեծում է կնկանը Նոյեմին որ քիչ մնայ մեռնի սա ասումէ , եթէ ծնողքս չ'ըլլային ինքզինքս ծովը պիտի նետէի :
- Քեպէպճ. Նամակ մը գրելով գաղտնի եղբայրներուն թէ միթէ ձեր աղջիկը գեղի էք տուել :
- Մի քանի օր վերջ կրկին վերադառնան Եալթա պապովին* պատմումէ որ էրիկից ու կեսուրից միշտ ծեծուած ու անարգուած , օր մը երբէք չէր խնդացած , արդեօք չի՞ պիտի լինի օր մը դատատան , և ինչպէս Սարգսի խիղճը հանգիստ է :
- Ֆէտոսիայէն եկածուն պէս եղբօրներուն տունը անկողին կ'իջնայ , անբողջ մէկ տարի պառկի ոչ մէկ բժշկի օգուտ չընէր . և վերջապէս երիտասարդուհի դեռ 19 տարեկան չ'եղած սե հող կ'իջնայ Եալթայում :
- ԴեռՔ. Հէգ երիտասարդ եղբայրը և քոյրը մէկ սենեկի մէջ լինելով հրէշ Իգմիրովի առած ցաւից Նոյեմից վարակուելով գնումէ Բարիկ այնտեղ ուսմունքը որ պիտի աւարտէր , ու նոյն տարին վերադառնար Եալթայ . բայց ցաւը ստատկանալով անդ վախճանումէ 28 տարեկան երիտասարդ հասակում . 4 տարի չարաչար աշխատելէ վէրջ ստացած էր իւլիան նրարչական ակադեմիայում մտալ և ժիտն . (1909 մայիս 25ին 'ի Բարիկ) . Բարիկ նոր գնացած ժամանակ բժիշկները իրեն ըսած էին դուն ունիս թոփօրքիտս , բայց սա

(*) Պ. Յովնանեան Պապով և իւր ուսու կիւր Սարգիսը և Նոյեմը կառքի մը մէջ դնելով օր մը քարտու՝ եւ գնում միասին . մեկ կողմէն նոյեմը շալիս և միւս կողմէն իր երկուն քրտնեղը պատմում է շարով շարով . այնպէս չէ՞ երկը բան մնայ աւելի ըսած է որ կարող եւ քրտնի վկայել հիւանդանոցին (սասիկ) վերջ պատմում է «պէտ է կարօս կեան կեան մեռնիմ գերեզմանս կգաք օրհնել

- ըսաւ ինչ որ ալ լինի պիտի սորվիմ . ուրեմն երկու մարդու պատճառ է լինում հրէշ Իգմիրովը Նոյեմին տղան ալ մեռնումէ . զարմանալի է որ երբ ժամանակ մը Նոյեմը հիւանդ մնաց , ինչ երազ որ տեսնում էր կեկար զարմանալի բան :
- Օր մը Գայանէն Եալթայի հիւանդանոց տանում են որդիքը որպէս զի օպէրացիա ընեն բժիշկներուն խորհուրդով , այդ պատճառաւ մէկ ամիս մնում է անդ : Նոյեմը օր մը գնում է մօր քրոջը տունը , որպէսզի իմաց տայ որ եղբայրներուն վրան լուա . մօրքորը Իւզարերը իր էրիկը ձգած էր որովհետեւ մարդը միշտ փող էր ուղւում նա ուներ իր կնիկ մարդից 1500 ռպ , բայց կրկին ուրիշներուն գործ անում էր օրականով կցիր էր :
- Պարթաւ Լուռ տալիս է այդ օր Սարգիսին թէ առանց իմ հրամանին գնաց մօրքորին տունը լոռու տուում :
- Սարգ. Լաւ մը ծեծում է մինգեռ աղջիկը երկուրեակ էր (յղի) արդեօք մարդ եղողը այդպէս վարուի իր կնկան հետ , մանաւանդ հագլիք եղած ժամանակ , այնպէս ծեծուց է որ ցրտին դոռար մնալով յունարի մէջ մինչառաւօտ դողում է :
- Նոյմ. Օր մը մանաչկան «ուռտական կոյսեր»* եկան ժողովքի Գայանէնից տունը , երբ ներս կը մտնային՝ Նոյեմը իսկոյն կը դողայ պառկած հիւանդ տեղից , «սարսափելի դողայ վախնայ» :
- Մայր. Նարցնում է Նոյեմի արին ինչու վախցար :
- նյմ. Ես գիտեմ թէ մայրիկն է «որովհետեւ պառաւ Մարեա գիտեմ թէ մայրիկն է պարձակներուն պատուիրում էր թէ ինձ թան իր վարձակներուն պատուիրում էր թէ ինձ մայրսկ պիտ' ասէք , չէ նէ տոնէս ելէք տէ գացէք , «կցիր : այդպէսներու հացը անգամ ուտել մեղք է . սա ուտեցնող ալ չէր միշտ , աչքը ուրիշի կերածին փող էր . իր որպոյն . . . մինչև իսկ չէր տալիս , օրմը տունը վրան կ'անէր միւս օրը բարկացածին պէս աւրել կ'տար ան ալ համբերէր :

(*) Վանքերու ժամերու համար փող ժողովրդն է :

ԱՆՑԵԱԼ ՏԱՐՈՒՈՅ ՄԷՋ

ԴԱՏ ՄԸ

- Մար. Իր տունը (*) մի խեղճ ընտանիքով վարձած նստած էր դրացի կնկայ հետ. (տէրաւերի եղբայրներ) խեղճը օր մը ջրի համար լաւ մը ծեծում էն (Մարիամը և Մարթան) տանտիրուհին, այս վերջինը խաղէիքա է:
- Մարիամ: Տէրաւերին եղբօր կինը լաւ մը ծեծում է Մարթային (տանտիրուհին):
- Մար: Իսկոյն աղերսագիր մը գրել տալիս է և տանումէ սիւտիեա «դատարան», իր տունը նստողներից 7-8 սենեակ գետնանց բունի նման, մի քանին գրում է վկայ. դատարանից երկուքին ալ օրմը պալեսկա հրաւիրագիր) գալիս է որ գնան սիւտ և գնում են, (չի գնացողը տուգանք էր տալիս նոյնպէս վկայները):
- Դաս: Ասումէ տիկին Մարթա քանի որ խաղէիքա ես հաշտուեցէք և նախապէս վկայներուն հարցնումէ ինչ տեսաք:
- Վկան: Մենք տեսանք երկուքն ալ մէկգմէկ ծեծում էին:
- Դաս: Կրկին տիկին Մարթային խօսելով ասումէ խաղէիքա հաշտուեցէք:
- Մար: Հի՛ (բնաւ) չեմ ուզեր, լսել անգամ չեմ ուզեր. (նիխաջօ) չեմ ուզեր:
- Դաս, Յորդորելով քաղցրութեամբ հաշտուեցէք տիկին Մարթա:
- Մար, Այս անգամ աւլի բորբոքելով բարկութեամբ դռնումէ ուսերէն. (եա եալթնակի մէջ չանին անա պէնտի ձի-

(*) Եպրայում ոսեյիքը եւ սենեակները սարսափելի սուղ են, ձմեռը խոնաւ միայն ամառը շաւ ե օդը սփակելի այդ պատճառաւ հազարներով հարուսներ կուգան կերքան, փոխիկ սենեակ գետնի վրայ փաթի յարկ հաւի բոյնի չափ 5 ռուպ. ամիսը ետրեւ աման 5-6 մարդ կը բռնեն ասպրանքի տեղերը հոգի չունին կուգեն որ հոգիդ տունն:

ղանքա. նստա ելօչեչտ մեսից թիւումէ). ես եալթա- լի բնակիչ իսկ նա աղքատ գնչու նրա պէտք է վեց ամիս բանտ:

Դաս: Յորդորումէ որպէսզի կրկին լսէ հաշտուէ:

Մար: Այս անգամ ինքզինքը կործնցնումէ բերնին չափը «խօսածներ»:

Դաս, Դառնալով Մարթային տյատեղ այդպէս անզգամարար խօսելուդ մէկ օր բանտ կամ երեք բուսլի տուգանք իսկ տիկին Մարիամը բոլորովին ազատ է:

Եազրայում՝ երբեմն երբեմն չի նայելով յարուցած արգելե-
րուն, սիրով աշխատելով որբիկներու օգտին. նոյնպէս 1910 ին
Վեկեթիկից դրկուած Գեղունիները ծախելով փողը ուղարկեցի
Սք. Ղազար. մօտերս Գեր. Սք. հայրերից փափաքեցայ ինձ պա-
կանեալ զիշունը յանցնել որբերուն. եւ խնդրուեցայ ուղարկել սա-
ցաքան. Գեր. խաբ. հայրը սիրով զոհացում տուած էր փափաքին
ուղարկելով Պոյիս մեր հետեւեալ ցանկը:

Գ Ե Ղ Ո Ւ Ն Ի

Ի ՆՊԱՍՏ ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԱՐԿԱԾԵԼՈՅ

Զմեռը որ կը մօտեայ՝ բշուտոտքիւն եւ մահ կը սպառնայ
Ասանայի որբերուն եւ պրիկներուն: Նստակները որ կը հասնին
Կիլիկիայէն՝ մեզի հեռաւորներուն՝ առեկնի աջ առնասարակ
սրտաւով կը ծորեն:

Հայ ազգը դեռ կը շարունակի իր օգնութիւնն ընել արկա-
ծեալներուն, եւ յոյս ունիմք որ նպաստները, հազր ու ջերմո-
թիւնը պիտի կանխեն դեպի Կիլիկիա՝ քան զուրսն ու անօրոքները

Առ այս կը խնդրեմք Գեղունիի մեր պա՝ Գործակալներէն
ու Բաժանորդներէն փութացնել եւ փակել իրենց հաշիւները,
որպէս զի մեկն էւս մեր նպատակին կարեւանք հասնիլ:

ԽՄԳ. ԳԵՂՈՒՆԻ

Ի ՆՊԱՍՏ ԿԻԼԻԿԻՈՅ ՈՐԲԻԿՆԵՐՈՒՆ

Կը յուսամք շարունակել ցանկը՝ գրասիրտ ազգայնոց ըրած
նպատակներուն՝ նուիրած Կիլիկիոյ որբիկներուն՝ Գեղունիի Խն-
քագրութեան միջոցով:

	Ֆր.
Վեհափառ Իզմիրեան կաթողիկոս*	132 —
Վսեմ. Եազույ Արքիմ փառա (Գահիրէ)	200 —
Տոբ. Սերովբեան (Գահիրէ)	5 —
Տիար Գրիգոր Վարդանեան (Եալքա)	20 —
» Արմենակ Թաւանեան (Լօրէնս)	10 —
» Ասպէս Վարդեան Կ. Բրունզուլ (Սուլալա)	15 —
» Յովհաննէս Աւետեան (Եկատրինէսար)	10 —
» Ա. Ա.	100 —
» Յ. Թիմինեան (Ռոսով)	50 —
» Ծ. Խնձորեան (Ռոսով)	15 —
» Գ. Զուբար	2 50
Տիկին Իւլիանովի Մարիա Թումանեան (Զուլցերիէն)	5 —
	564 50

Շարայարեղի

* Ազգիս Վեհափառ Հայրապետն ստանալով Ձեր ուղարկած մի օրինակ
փառակազմ Գեղունիի եւ ամուլս 5ի պատուական գիրը, բարեհաճեց հրաւա-
յել Դիւանիս յայտնել Ձեր Բարձրապատիւեան իւր զոհունակութիւնն այդ օգ-
տակար հրատարակութեան եւ զեղեցիկ նուերի համար եւ ուղարկել յօգուտ Կի-
լիկիոյ արկածեղոց յիւուն (50) ռուբլի նպաստ:

30 Յուլիս 1910

Դիւանապետ Բագրատ վարդապետ

Իզմիրեանի քննեկալ հանգուցեալ պ. Աթաուլ
հիռանդութեան միջոցին կանչում է մի քանի պարոն-
ներ, ինքնաբերաբար նուիրում է 20000 ռուպլիէն աւե-
լի գումար մը ազգին օգտին համար. նրանք ալ խոր-
հուրդ մը տալիս են որ փողը վանառականի մը յանց-
նէ, եւ տկոսը առնելով իր բարի նպատակին գոր-
ծածէ. բայց եւ Պօլսոյ լրագիրներում գրեցի, եւ ցոյց
տուի թէ աւելի լաւ է Կոռաւաւաչական դրամատունը
իր անունով դնել աւելի ապահով է. դրամագլխի միայն
տկոսով կարելի է հիմնել բարեգործական ընկերու-
թիւն: Ու երբ Իզմիրովը օր մը ինձ կանչել տուաւ
եւ ըսաւ, քու ինչո՞ւ պէ՞տք է որ անձի մը ըրածին
վրայ կը խօսիս. ըսի անհաս մը փողը ինչ կ'ուզէ
կ'ընէ, մէկը բան ըսելիք չ'ունի, բայց երբ ամբողջ ազ-
գի մը պատկանի, ամեն մարդ իւր կարծիքը յայտնելու
ազատ է. մինչեւ իսկ ամենագիտականն անգամ բարի
խորհուրդը կը սիրէ, եւ հանգուցեալ բարերարը ըսաւ
թէ, նրա ըսածը ուղիղ եւ լաւ է, եւ մեր ըսածին
պէս ալ ըրաւ:

Վարդի փուշերն

Ձեռքս ծակեցին.

Բայց վարդի սիրոյն

Ներեցի իսկոյն:

Գ. Վ.

ՄՕՏԵՐՍ ՀԻՆ ԶԵՌԱԳՐԷ ՄԸ

ԸՆԴՕՐԻՆԱԿՈՒԱԾ ԱՆՎՆԱՍ ՓՈՐՁ ՄԸ

Բարակ ցաւին (չի խոսկա) որ նոր կսկսի հազալ
յ'առաւօտ կանուխ մէյմէկ գաւաթ սեւ որձ իշու շէռը
(մէզը)՝ նօթի փորանց խմելու է:

ԼԱԻ ԲԺԺԿՆԵՐԸ

ԵՐԿՐԻ ՎՐԱՅ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐՈՒ ՊԱՀԱՊԱՆ

ԲԱՐԻ ՀՐԵՇՏԱԿՆԵՐՆ ԵՆ

ԿԱՐՈՂ ԵՄ ԸՍԵԼ ՑԱԻԸ ԼԱԻՑՆՈՂ

ՆՐԱՆՑ ԱՍՏՈՒԱԾԸ

ՎԱՏ ԲԺԺԿՆԵՐԸ

ԳԵՐԵԶՄԱՆ ԲՈՐՈՂ

ՄԷՅՄԷԿ ՀՐԵՇՆԵՐ ԵՆ

ՄԵՐ ՊԱՏՐԱՍՏԱԾ ԳԻՐԳԵՐԸ

ՅՈՎԱԾՓ ԳԵՂԵՑԻԿ (ոսանաւոր առակ)

ԵԱԼԹԱ

ԳՈՅՆԶԳՈՅՆ ԾԱՂԻԿՆԵՐ

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ ԵՄ

ԳԱՂԹԱԿԱՆԻ ՄԸ ԶԱՐԶԱՐԱՆՔԸ

ՑԱԻԱԼԻ ՏԱՆՉԱՆՔԸ

Շահի կեսն խեղներսն եւ որբերուն
Նրանք կառօս են մեր հացի բեկորներուն
Զմռան այս սասիկ ցրին որչա՛փ խեղմուր կան
Որբերը տուն չունին մերկ են ցրից քողքողան.
Մեռնելներէն վերջ պէ՛րք չէ անոնց ձեր փառան

17954

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0652292

